

Kamusal veya Özel Yapım Çalışmalarınca Tehdit Edilen Kültürel Varlıkların Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı, (UNESCO, 1968)

Recommendation concerning the Preservation of Cultural Property Endangered by Public or Private Works

19 Kasım 1968

15 Ekim ila 20 Kasım 1968 tarihleri arasında Paris'te toplanan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü Genel Konferansı, on beşinci oturumunda,

Çağdaş medeniyetin ve gelecekteki evriminin, diğer unsurların yanı sıra, dünya halklarının kültürel gelenekleri, yaratıcı güçleri ile toplumsal ve ekonomik gelişimlerine bağlı olduğunu göz önünde bulundurarak,

Kültürel varlıkların farklı geleneklere ve geçmişteki düşünsel başarılarla şahit olduğunu ve dolayısıyla dünya halklarının karakterinin çok önemli bir unsurunu oluşturduğunu göz önünde bulundurarak,

Bu varlıkların tarihi ve sanatsal önem derecelerine göre mümkün olduğu ölçüde korumanın ve böylece halkların kendi saygınlıklarının bilincine varmalarını sağlamak için kültürel varlıkların taşıdığı önemin ve mesajın halkların ruhunun bir parçası haline getirmenin günümüzde bir zorunluluk haline geldiğini

Kültürel varlıkların korumanın ve erişilebilir hale getirmenin, 4 Kasım 1966 tarihinde on dördüncü oturumunda kabul edilen Uluslararası Kültürel İşbirliği İlkeleri Bildirgesi'nin ışığında, halklar arasında karşılıklı anlayışı desteklemenin ve böylece barış hedefine hizmet etmenin önemli yöntemleri olduğunu göz önünde bulundurarak,

Ayrıca, bütün halkların refahının, diğer unsurların yanında, olumlu ve ilham verici bir ortamın varlığına bağlı olduğunu ve tarihin her dönemine ait kültürel varlıkların korunmasının bu ortamın oluşturulmasına doğrudan katkı sağlayacağını göz önünde bulundurarak,

Öte yandan, medeniyetin ilerlediği yol olan endüstrileşmenin halkların gelişiminde ve hem düşünsel hem de ulusal başarılarında rol oynadığını kabul ederek,

Buna karşın, yakın zamana ait sanatsal, tarihsel veya bilimsel önem taşıyan birçok yapıyla birlikte tarih öncesi, ön tarihe ait ve tarihi anıt ve kalıntıların endüstriyel gelişim ve şehirleşmenin getirdiği bayındırlık çalışmaları ve özel çalışmalarca artan düzeylerde tehdit edildiğini göz önünde bulundurarak,

İnsanlığın kültürel mirasının korunmasının ve muhafaza edilmesinin, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik gelişmenin de sürdürülmesinin hükümetlerin görevi olduğunu göz önünde bulundurarak,

Sonuç olarak, kültürel mirasın korunması çalışmalarını, toplumsal ve ekonomik gelişmenin getirdiği değişikliklerle uyumlaştırmanın, bu iki gerekliliği geniş bir anlayış duygusu ile uygun planlama yaklaşımlarıyla karşılayabilmek için ciddi çaba göstermenin acilen üstlenilmesi gereken amaçlar olduğunu göz önünde bulundurarak,

Aynı ölçüde, kültürel varlıklar için yeterli derecede korumanın ve erişilebilirliğin sağlanmasının, ulusal ve uluslararası turizmi teşvik ederek insanlığın hazinelerini içerisinde barındıran ülke ve bölgelerin toplumsal ve ekonomik gelişimine büyük katkı sağlayacağını göz önünde bulundurarak,

Son olarak, kültürel varlıkların korunmasındaki en güvenilir garantinin, halkların kendilerinin bu varlıklara olan saygı ve bağlılığında yattığını göz önünde bulundurarak ve bu duyguların Üye Devletler tarafından alınan uygun önlemlerle büyük ölçüde güçlendirilebileceği inancıyla,

Kamusal veya özel yapım çalışmalarınca tehdit edilen kültürel varlıkların korunmasını konu eden, oturum gündeminin 16. maddesini oluşturan önermeleri dikkate alarak,

On üçüncü oturumda, bu madde çerçevesindeki önermelerin Üye Devletler'e iletilecek bir tavsiye kararı şeklinde uluslararası bir araca dönüştürülmesi konusunda alınan karar ile,

1968 Kasımının bu on dokuzuncu gününde aşağıdaki tavsiye kararını kabul eder.

Genel Konferans, Üye Devletler'in kendi bölgeleri çerçevesinde bu tavsiye kararında belirlenen kural ve ilkeleri yürürlüğe koymak için gereken yasal adımları ve diğer adımları atarak aşağıdaki hükümleri uygulamalarını tavsiye eder.

Genel Konferans, Üye Devletler'in bu tavsiye kararını hem bayındırlık çalışmaları ve özel çalışmalardan sorumlu yetkililerin veya hizmet sağlayıcıların hem de anıtların ve tarihi, arkeolojik ve bilimsel ören yerlerinin korunmasından ve muhafaza edilmesinden sorumlu makamların dikkatine sunmasını tavsiye eder. Turizm eğitimi ve gelişimi için programlar planlayan yetkili ve makamların da aynı ölçüde bilgilendirilmesini tavsiye eder.

Genel Konferans, Üye Devletler'in bu tavsiye kararını yürürlüğe koymak üzere gerçekleştirdikleri eylemlerden Konferans'ı belirlenen tarih ve biçimlerde haberdar etmesini tavsiye eder.

I. Tanım

1. Bu tavsiye kararı çerçevesinde, 'kültürel varlıklar' terimi aşağıdaki varlıkları tanımlamak için kullanılır:

(a) Halen geçerli formlarıyla var olan geleneksel yapılar, kentsel veya kırsal yerleşik alanlarda bulunan tarihi bölgeler ve geçmiş kültürlerin etnolojik yapıları dâhil olmak üzere, arkeolojik ve tarihi veya bilimsel yapılar gibi, dinsel veya dindışı taşınmazlar. Bu terim, hem yer üstünde bulunan kalıntılardan oluşan taşınmazlar hem de yer altında bulunan tarihi kalıntılar için geçerlidir. Kültürel varlıklar terimi aynı zamanda aşağıdaki varlıkların içinde bulunduğu ortamları da kapsar;

(b) Arkeolojik ya da tarihi ören yerlerinde veya başka bir yerde bulunan, taşınmaz varlıkların içinde yer alan veya bu varlıklardan çıkarılmış taşınmaz varlıklar ile yer altında gizlenmiş halde bulunan taşınmaz varlıklar.

2. 'Kültürel varlıklar' terimi yalnızca tanımlanmış ve listelenmiş mimari, arkeolojik ve tarihi ören yerleri ve yapılar için değil, aynı zamanda geçmişe ait listelenmemiş ve sınıflandırılmamış kalıntılar ile yakın zamana ait sanatsal veya tarihsel önem taşıyan ören yerleri ve yapılar için de geçerlidir.

II. Genel İlkeler

3. Kültürel varlıkları korumak için alınan önlemler, Devlet alanının bütününe yayılmalıdır ve belirli anıt ve ören yerleriyle sınırlı tutulmamalıdır.

4. Listelenmiş olsun ya da olmasın, önemli kültürel varlıkların korumaya yönelik dökümleri tutulmalıdır. Bu dökümlerin bulunmadığı durumlarda, bu dökümlerin oluşturulmasında varlıkların bayındırlık çalışmaları ve özel çalışmalarca tehdit edildiği alanlardaki kültürel varlıkların ayrıntılarıyla incelenmesine öncelik tanınmalıdır.

5. Aşağıdaki hususlar için gerekli olan önlemleri belirlerken, eldeki kültürel varlıkların taşıdığı görece önem dikkate alınmalıdır:

(a) Bir ören yerinin bütünü, bir yapının veya farklı taşınmaz kültürel varlıkların özel çalışmalarını veya bayındırlık çalışmalarının etkilerinden korunması;

(b) Söz konusu kültürel varlıkların kamusal veya özel yapım çalışmalarınca değiştirildiği görülen bir alanda bulunması halinde, kültürel varlığın tasfiyesi veya kurtarılması; söz konusu varlığın bütünü veya bir kısmı korunmalı veya söz konusu alandan taşınmalıdır.

6. Önlemler, kültürel varlıkların karakteri, boyutu ve konumu ile varlığı tehdit eden tehlikelerin özelliklerine göre değişiklik göstermelidir.

7. Kültürel varlıkların korunması veya kurtarılmasına yönelik önlemler önleyici ve düzeltici nitelikte olmalıdır.

8. Alınan önleyici ve düzeltici önlemler, kültürel varlıkların söz konusu varlıklara hasar vermesi veya bu varlıkları yok etmesi muhtemel kamusal veya özel yapım çalışmalarından korunması amacını taşımaktadır, bu çalışmalara aşağıdaki örnekler verilebilir:

(a) Listelenmiş anıtlara herhangi bir zarar vermesi bile, bazen daha az önem taşıyan yapıları ortamlarından ayırarak, tarihi bölgelerin tarihsel bağlantılarını ve yapılarını yok edebilen kentsel genişleme ve yenileme projeleri;

(b) Geleneksel yapı gruplarının, listelenmiş bireysel bir anıtın bulunmaması sonucunda yok olma tehlikesiyle karşılaştığı alanlarda gerçekleştirilen benzer projeler;

(c) Bireysel tarihi binalarda plansız bir şekilde yapılan değişiklikler ve onarımlar;

(d) Ören yerleri ile tarihsel önem taşıyan yapılar veya yapı grupları için tehlike yaratan kara yolu yapım veya tadilat çalışmaları;

(e) Sulama, hidroelektrik güç veya sel kontrolü için gerçekleştirilen baraj yapımı çalışmaları;

(f) Boru hattı ve elektrik enerjisi veya elektrik hattı yapım çalışmaları;

(g) Derin çift sürme, drenaj ve sulama çalışmaları, tarla tesviyesi ve tarla açma çalışmaları ile ağaçlandırma dahil olmak üzere ziraat çalışmaları;

(h) Endüstrileşmiş toplumlarda endüstriyel gelişme ve teknolojik ilerlemenin gerektirdiği, hava alanları, maden ve taşçılık çalışmaları ile kanal ve limanlarda tarama ve ıslah çalışmaları gibi çalışmalar;

9. Üye ülkeler, tarihsel ilişkileri ve sürekliliği korumak için, bayındırlık çalışmaları ile özel çalışmalardan dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların özgün bir şekilde yerinde korunmasına gereken önceliği vermelidir. Öncelik arz eden ekonomik ve toplumsal koşullar kültürel varlıkların taşınmasını, terk edilmesini veya yok edilmesini gerektiriyorsa, uygulanacak tasfiye veya kurtarma çalışmaları çerçevesinde söz konusu kültürel varlıklar her zaman dikkatle incelenmeli ve incelemeler sonucunda ayrıntılı kayıtlar hazırlanmalıdır.

10. Özellikle de taşınmaz kültürel varlıkların terk edildiği veya yok edildiği durumlarda, kurtarma çalışmalarında gerçekleştirilen incelemelerin bilimsel veya tarihsel önem taşıyan sonuçları yayınlanmalı; yayınlanmıyorsa gelecekte yapılacak araştırmalar için yararlanılabilecek duruma getirilmelidir.

11. Kamusal veya özel yapım çalışmalarının yok edici etkilerinden kurtarılmak üzere taşınan önemli yapılar ve diğer anıtlar, eski konumları ile doğal, tarihsel veya sanatsal bağlantılarına benzer bir ortama yerleştirilmelidir.

12. Arkeolojik kazılar sonucunda bulunan nesnelere kurtarma çalışmalarında elde edilen temsili örnekleri dâhil olmak üzere, önemli taşınabilir kültürel varlıklar incelenmek veya ören yeri müzeleri veya üniversiteler gibi kurumlarda sergilenmek üzere muhafaza edilmelidir.

III. Koruma ve tasfiye önlemleri

13. Kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi, aşağıda belirtilen araçlarla sağlanmalı, alınacak olan kesin önlemleri ve Devlet'in kendi yasal ve örgütsel sistemince belirlenmelidir:

- (a) Mevzuat;
- (b) Finansman;
- (c) İdari önlemler;
- (d) Kültürel varlıkları korumaya veya tasfiye etmeye yönelik yöntemler ;
- (e) Cezalar;
- (f) Onarımlar;
- (g) Ödüller;
- (h) Tavsiyeler;
- (i) Eğitim programları.

Mevzuat

14. Üye Devletler, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi için gerekli olan yasal önlemleri hem ulusal hem de yerel düzeyde etkinleştirmeli veya korumalıdır.

Finansman

15. Üye Devletler, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi için kullanılmak üzere yeterli bütçelerin oluşturulduğundan emin olmalıdır. Hem yasal sistem ve geleneklerdeki farklılıklar hem de kaynak yetersizliği tek tip önlemlerin alınmasını engelliyorsa da, aşağıdaki öneriler göz önünde bulundurulmalıdır:

(a) Kültürel varlıkların korunmasından sorumlu ulusal ve yerel yetkililer, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi için yeterli bütçelere sahip olmalıdır; veya

(b) Yapım maliyetlerine ayrılan bütçenin bir kısmı, öncül arkeolojik araştırmalar da dâhil olmak üzere, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi çalışmalarının maliyetleri için ayrılmalıdır; veya

(c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerinde bahsi geçen iki yöntemin birleştirilmesi için gereken şartlar yerine getirilmelidir.

16. Yapılması gereken çalışmaların boyutu ve karmaşıklığı sonucunda alışılmışın dışında maliyetlerin ortaya çıkması halinde, Devlet ilgili mevzuatın, özel desteklerin, anıtlar için ulusal bir fonun veya diğer uygun yöntemlerin etkinleştirilmesi ile ek fon bulma olasılıklarına erişebilmelidir. Kültürel varlıkların korunmasından sorumlu hizmet sağlayıcılar, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi için gereken bütçe-dışı bu katkıları kullanma veya dağıtma yetkisine sahip olmalıdır.

17. Üye Devletler, geleneksel bir grubu oluşturan yapılar dâhil olmak üzere, sanatsal veya tarihsel önem taşıyan yapıların sahiplerini veya kırsal ya da kentsel yerleşik alanlarda yer alan tarihi bir bölgede ikamet eden bireyleri, onların katkısı olmadan kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altına girecek olan kültürel varlıklarının karakterlerini ve estetik özelliklerini korumaları yönünde teşvik etmeli ve bu süreçte aşağıdaki araçlardan yararlanmalıdır:

(a) Uygun vergi oranları; veya

(b) Yerel yönetimlere, geleneksel yapı grupları dâhil olmak üzere sanatsal, mimari, bilimsel veya tarihsel önem taşıyan varlıkların kurumsal veya bireysel sahiplerine, çağdaş toplumun gereklerini karşılayacak işlevlerini korumaları veya kendilerini bu işlevlere adapte etmeleri için ihtiyaç duydukları yardımı hibeler, krediler veya başka yollarla sağlayacak bir bütçenin, uygun yasal yöntemlerle, oluşturulması; veya

(c) Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerinde bahsi geçen iki yöntemin birleştirilmesi için gereken şartlar yerine getirilmelidir.

18. Kültürel varlıklar listelenmemişse veya koruma altında değilse, varlık sahibi ilgili makamlardan bu konuda yardım talep edebilmelidir.

19. Hem ulusal veya yerel yönetimler, hem de özel varlık sahipleri, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi için bütçe hazırlarken, kültürel varlığın esasi değerini ve bir turizm aracı olarak ekonomiye yapacağı katkıyı göz önünde bulundurmalıdır.

İdari önlemler

20. Kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi sorumluluğu ilgili resmi makamların elinde olmalıdır. Kültürel varlıkların korunması amacıyla oluşturulmuş resmi makamlar veya hizmet sağlayıcılar mevcut ise, kültürel varlıkların kamusal veya özel yapım çalışmalarının yol açtığı tehlikelere karşı korunması bu makam veya hizmet sağlayıcılara verilmelidir. Kültürel varlıkların korunması amacıyla oluşturulmuş resmi makamlar veya hizmet sağlayıcılar mevcut değilse, kültürel varlıkların kamusal veya özel yapım çalışmalarının yol açtığı tehlikelere karşı korunması için özel makamlar veya hizmet sağlayıcılar oluşturulmalıdır; anayasal hükümlerin ve geleneklerin farklı olması tek tip bir sistemin oluşturulmasını engelliyorsa, belirli ortak ilkeler benimsenmelidir:

(a) Kültürel varlıkların korunmasından, bayındırlık çalışmaları ve özel çalışmalardan, şehir planlamasından sorumlu yetkililerin temsilcilerinden ve kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması ve tasfiyesi konusunda, özellikle de kamusal veya özel yapım çalışmaları ile kültürel varlıkların korunması ve tasfiyesi arasındaki çıkar çatışmalarında tavsiyelerde bulunabilecek yetkinliğe sahip araştırma ve eğitim kurumlarının temsilcilerinden oluşan bir koordinasyon ya da danışma makamı oluşturulmalıdır.

(b) Bölgeler, belediyeler veya diğer yerel yönetim kurumları da, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesine yönelik hizmet sağlayıcı birimlere sahip olmalıdır. Bu hizmet sağlayıcılar kendi kapasite ve gereksinimlerine göre ulusal hizmet sağlayıcıların ya da başka makamların yardımını talep edebilmelidir.

(c) Kültürel varlıkların korunmasından sorumlu hizmet sağlayıcılar, bünyelerinde kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması ve tasfiyesi kapsamında yer alması gereken mimarlar, kentçiler, tarihçiler, müfettişler ve diğer uzman ve teknisyenler gibi uzmanlar barındırmalıdır.

(d) Kültürel varlıkların korunmasından sorumlu farklı hizmet sağlayıcıların çalışmaları ile sorumlulukları kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi sorununa eğilmek olan diğer bütün birimlerin çalışmalarını koordine etmeye yönelik idari önlemler alınmalıdır.

(e) Kamusal veya özel yapım çalışmalarına karşı korunması gereken listelenmiş veya listelenmemiş tarihi bölgeler, ören yerleri ve anıtlar barındıran toplumlarda şehir gelişimi programlarından sorumlu olacak bir yetkili makam ya da komisyon oluşturmaya yönelik idari önlemler alınmalıdır.

21. Kültürel önem taşıdığı veya arkeolojik ya da tarihsel önem taşıyan nesnelere barındırdığı düşünülen bir yerleşimdeki yapım çalışmalarını kapsayan her projenin hazırlık araştırması aşamasında, kararın alınmasından önce projenin hem bölgeler hem de belediyeler düzeyindeki değişkenleri hazırlanmalıdır. Bu değişkenler arasındaki seçim, hem ekonomik açıdan hem de kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi açısından en avantajlı çözümü uygulamak için kapsamlı ve karşılaştırmalı bir analize dayanarak yapılmalıdır.

Kültürel varlıkların korunması ve tasfiyesinde izlenecek yöntemler

22. Aşağıdaki hususların karar bağlanması için, kültürel varlıkları tehlikeye atabilecek bütün kamusal veya özel yapım çalışmalarından önce ayrıntılı incelemeler gerçekleştirilmelidir:

(a) Önemli kültürel varlıkları yerinde korumak için alınması gereken önlemler;

(b) Kazı yapılacak arkeolojik ören yerlerinin, taşınması gereken yapıların ve tasfiye edilen taşınabilir kültürel varlıkların seçimi gibi gerekli olacak tasfiye çalışmalarının miktarı.

23. Kültürel varlığın korunması ya da tasfiyesi için alınacak önlemler, kamusal veya özel yapım çalışmalarından çok önce uygulanmalıdır. Her ülkenin yasalarınca koruma altına alınmış olması gereken tarihi şehirler, köyler, ören yerleri ve semtler gibi arkeolojik ya da kültürel önem taşıyan alanlarda, öncül arkeolojik kazıların ardından yeni çalışmaların başlatılması şart koşulmalıdır. Gerekirse, çalışmalar söz konusu kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi için gereken önlemler alınana kadar ertelenmelidir.

24. Önemli arkeolojik ören yerleri ve özellikle fark edilmeleri güç olduğundan tarih öncesi ören yerleri, kentsel veya kırsal alanlardaki tarihi bölgeler, eski kültürlere ait etnolojik yapılar ile kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlikeye düşebilecek diğer taşınmaz varlıklar imarlı hale getirilerek veya listeleme ile koruma altına alınmalıdır:

(a) Arkeolojik rezervler imarlı hale getirilmeli veya listelenmeli ve gerekli görülürse, taşınabilir varlıklar ayrıntılı kazıların yapılmasını ve ören yerinde bulunan kalıntıların korunmasını sağlamak için satın alınmalıdır.

(b) Kentsel ya da kırsal merkezlerdeki tarihi bölgeler ve gelenekse yapı grupları imarlı hale getirilmeli ve bu varlıkların ortam ve karakterini korumak için, tarihsel veya sanatsal değer taşıyan yapıların yenilenebileceği ve yeni yapıların tip ve tasarımının yerleştirilebileceği ölçüde denetim uygulanması gibi düzenlemeler benimsenmelidir. Anıtların korunması, özellikle de tarihi kent veya semtlerde şehirlerin imarı için gerçekleştirilen iyi tasarlanmış tüm planların kesin şartı olmalıdır. Benzer düzenlemeler, söz konusu varlığın bağlantılarını ve karakterini korumak için, listelenmiş bir anıtı veya ören yerini çevreleyen alanı da kapsamalıdır. Yeni yapım sürecine uygulanabilir normal düzenlemelerin değiştirilmesine gereken müsamaha gösterilmelidir. Posterler ve aydınlatılmış bildiriler gibi alışıldık ticari reklam türleri yasaklanmalı, ancak ticari kurumların makul bir şekilde sunulan tabelalarla varlıklarını ortaya koymalarına izin verilmelidir.

25. Üye Devletler, kamusal veya özel yapım çalışmaları sırasında arkeolojik kalıntılara rastlayan kişilerin bu kalıntıları mümkün olan en kısa sürede yetkili merciye bildirmesini zorunlu kılmalıdır. İlgili hizmet sağlayıcı tarafından dikkatli bir inceleme gerçekleştirilmeli ve ören yerinin önemli olduğuna karar verilirse, yapım çalışmaları ayrıntılı kazı çalışmalarına izin verecek şekilde ertelenmeli ve oluşan gecikmeler için gereken yardım ve tazminat sağlanmalıdır. .

26. Üye Devletler'in, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlikede olan önemli kültürel varlıkların ulusal veya yerel yönetimlerce ve diğer yetkili makamlarca satın alım yoluyla devralınmasında kullanılacak hükümleri bulunmalıdır. Gerekli görüldüğünde, bu devralma işlemini kamusallaştırma yoluyla gerçekleştirmek de mümkün olmalıdır.

(Cezalar) (*)

27. Üye Devletler, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunmasına karşı işlenen, ihmalden kaynaklanan veya kasıtlı ihlallerin Ceza Kanunlarıncı para cezası, hapis cezası veya bu cezaların birleşimi ile Ayrıca, aşağıdaki önlemler uygulanmalıdır:

(a) Mümkün olduğu durumlarda, ören yeri veya yapı restorasyonunun maliyetinin hasardan sorumlu olan kişilerce karşılanması;

(b) Arkeolojik bulgu şansı var ise, tanınabilir varlıkların hasar görmesi, yok edilmesi veya ihmal edilmesi halinde, tazminatın Devlet'e ödenmesi; taşınabilir bir nesnenin saklanması halinde, tazminatsız müsadere uygulanması.

Onarımlar

28. Üye Devletler, varlıkların özelliklerinin el verdiği ölçüde, kamusal veya özel yapım çalışmaları sonucunda zarar görmüş olan kültürel varlıkların onarılması, restore edilmesi ve yeniden yapılandırılması için gereken önlemleri almalıdır. Ayrıca, Devletler gerektiğinde teknik ve parasal destek sağlamakla beraber, onarım ve restorasyon çalışmalarını yerel yönetimlerin ve önemli kültürel varlık sahiplerinin yürütmesini şart koşabileceklerini de öngörmelidir.

Ödüller

29. Üye Devletler, bireyleri, dernekleri ve belediyeleri kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlikede olan kültürel varlıkların korunması ve tasfiyesine yönelik programlarda yer almaları için teşvik etmelidir. Bu amaç doğrultusunda alınacak önlemler aşağıdaki hususları kapsamalıdır:

(a) Saklı arkeolojik bulguları bildiren veya teslim eden bireyler için ikramiye ödemeleri;

(b) Devlet kapsamındaki hizmet sağlayıcılara, derneklere, kurumlara veya belediyelere bağlı olsalar da, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlikede olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi sürecinde kayda değer projeler yürütmüş olan kişilere sertifikalar, madalyalar veya farklı takdir göstergeleri verilmelidir.

Tavsiyeler

30. Üye Devletler, kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkların korunması veya tasfiyesi için yeterli standartları korumak için, gerekli olan deneyime veya personele sahip olmayan bireyler, dernekler veya belediyelere teknik tavsiyeler sağlamalı veya denetim sunmalıdır.

Eğitim Programları

31. Uluslararası işbirliği güdüsü çerçevesinde, Üye Devletler kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı tehlike altında olan kültürel varlıkları korumak amacıyla, kendi halklarını hem kendi geçmişlerinin hem de diğer geleneklerin geçmişlerinin kültürel mirasına ilgi ve saygıyla yaklaşmaları için teşvik etmek üzere gereken adımları atmalıdır.

32. Özel yayınlar, basında yer alacak makaleler ile radyo ve televizyon yayınları ile, kamunun hem kültürel varlıkların yanlış yapılandırılmış kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı karşılaştığı tehlikelerden hem de kültürel varlıkların başarıyla koruma altına alındığı veya tasfiye edildiği durumlardan haberdar olması sağlanmalıdır.

33. Eğitim kurumları, tarihsel ve kültürel dernekler, turizm endüstrisiyle ilintili kamu kuruluşları ve popüler eğitimle ilgilenen dernekler, kültürel varlıkların basiretsiz kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı karşılaştığı tehlikeleri kamuya aktarmak ve kültürel varlığı korumak için yürütülen çalışmaların uluslararası anlayışa katkıda bulunduğu altını çizmek için programlar düzenlemelidir.

34. Müzeler ve eğitim kurumları ile ilgili diğer örgütler kültürel varlıkların denetimsiz kamusal veya özel yapım çalışmalarından dolayı karşılaştığı tehlikelere ve tehlikede olan kültürel varlıkları korumak veya tasfiye etmek için uygulanmış olan önlemlere ilişkin özel sergiler hazırlamalıdır.

Yukarıda görülen, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü Genel Konferansı tarafından Paris'te gerçekleştirilen ve 1968 Kasımı'nın yirminci gününde kapatılan on beşinci oturumda kabul edilen tavsiye kararının özgün metnidir.

Bu inançla 1968 Kasımı'nın bu yirmi ikinci gününde imzalarımızı metnin sonuna ekledik.

Genel Konferans Başkanı

Genel Müdür

(*) Çevirenin/Düzeltilmenin İlavesi

Öğrenci Çevirmen: Gökçe Katkıcı
Öğrenci Proje Asistanı: İrem Uygur